

Vergaderjaar 2007–2008

31 200 XII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (XII) voor het jaar 2008

Nr. 97

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 augustus 2008

Hierbij bied ik u, mede namens de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, het jaarverslag van de Inspectie Verkeer en Waterstaat over het jaar 2007 aan.¹ Het jaarverslag geeft een indruk wat de inspectie in 2007 heeft gedaan en bereikt. Daarnaast geeft het jaarverslag ook een beeld van de veranderingen in de «inspectiewereld» die in 2007 zijn ingezet.

Zoals ik heb toegezegd tijdens het wetgevingsoverleg jaarverslag Verkeer en Waterstaat 2007 met de vaste commissie voor Verkeer en Waterstaat op 18 juni 2008 (Kamerstuk 31 444 XII, nr. 8) geef ik in deze brief, naar aanleiding van vragen van het lid Roemer, ook mijn inzichten over het functioneren van de Inspectie Verkeer en Waterstaat.

De taken van de inspectie

Tientallen wetten en regels, nationaal én internationaal, hebben betrekking op vervoer, vervoersveiligheid en waterbeheer. Onderwerpen lopen uiteen van rij- en rusttijden tot stuwage van gevaarlijke stoffen. Dit veelzijdige, soms complexe geheel van eisen, voorwaarden, voorschriften en richtlijnen is een van de grondvesten voor veilige en duurzame transport- en watersystemen.

De Inspectie Verkeer en Waterstaat houdt toezicht op de naleving van deze wetten en regels en handhaaft deze. Dit gebeurt onder meer aan de hand van inspecties, vergunningverlening en kennisoverdracht. Het doel van het toezicht is de kans op ongevallen, milieuvervuiling en verstoorde marktverhoudingen zo klein mogelijk te maken.

Inspecteren bestaat strikt genomen uit drie stappen: waarnemen, interpreteren en interveniëren. Waarnemen houdt in dat de inspecteur informatie verzamelt. Met deze informatie wordt vastgesteld of er correct is gehandeld (interpretatie) en of er een vervolgactie wordt ondernomen (interventie). Onder «interventie» valt een dik pakket van maatregelen. Voorlichting geven, bijvoorbeeld, over hoe risico's te vermijden. Maar ook goed

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

gedrag belonen (door bijvoorbeeld de toezichtlast te verminderen), aanbevelingen doen voor verbetering van materieel of bedrijfsprocessen, en waarschuwingen uitdelen kunnen het sluitstuk vormen van een inspectie. Op overtreding van de regels kunnen sancties volgen, bestuursrechtelijk en strafrechtelijk. Strafmaatregelen variëren van een lichte boete tot en met het stilleggen van een bedrijf.

De organisatie

Vanaf 1 januari 2007 is de inspectie een baten-lastendienst binnen het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Dit houdt in dat de inspectie werkt met heldere producten en diensten en meetbare resultaten. Naast een wijziging van de interne plannings- en sturingsystemen betekent dit ook dat tarieven meer in overeenstemming gebracht worden met de kosten. Ondanks de bijzondere positie van een baten-lastendienst binnen het departement is de ministeriële verantwoordelijkheid volledig van kracht.

Samenwerking in het toezicht

Om toezichtlast voor burgers en bedrijven te verminderen is samenwerking cruciaal. De doelen en maatregelen van de samenwerking heeft de ministerraad vorig jaar vastgelegd in het programma «Vernieuwing Toezicht» als één van de onderdelen van de Vernieuwing van de Rijksdienst. De Inspectieraad – het samenwerkingsverband van de rijksinspecties – voert dit programma uit. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft u op 25 januari 2008 geïnformeerd over dit programma (vergaderjaar 2007–2008, 31201 nr 25). De Kamer heeft dit besproken in het Algemeen Overleg op 26 maart 2008. Het programma Vernieuwing Toezicht, dat mede is gebaseerd op het kabinetsuitgangspunt «meer vertrouwen, minder last», is voor de Inspectie Verkeer en Waterstaat de basis voor een aantal veranderingen in taken en werkwijzen. In het jaarverslag zijn een aantal voorbeelden van de samenwerking tussen rijksinspecties opgenomen waarbij de inspectie een coördinerende rol heeft.

Vernieuwing in het toezicht

Inspecties zijn van oudsher veelal generiek en objectgericht. In het jaarverslag van de inspectie zien we een aantal voorbeelden van bijvoorbeeld inspecties op overbelading en vervoer van gevaarlijke stoffen op ferries. Eén van de wijzigingen is de overgang naar selectief toezicht gebaseerd op gedegen risicoanalyses. In de praktijk betekent dit dat de inspectie haar inzet qua omvang en aard richt op die activiteiten waar de maatschappelijke risico's en effecten het grootst zijn en de naleving te wensen overlaat. De inspectie gaat daarmee steeds meer van objectcontroles naar systeemtoezicht. Overigens gaat systeemtoezicht altijd gepaard met individuele objectcontroles en met aselechte praktijkaudits wordt daarbij vinger aan de pols gehouden ter bepaling van het generieke veiligheidsniveau in die sector. Dit systeemtoezicht vindt plaats in de sectoren waar veiligheidsbewustzijn hoog is en waar goed functionerende gekwalificeerde veiligheidsmanagementsystemen beschikbaar zijn. Zodra daar aanleiding toe is kan op elk moment weer overgeschakeld worden naar inspecties op objectniveau.

Ook het optreden van de inspectie zal veranderen. Van «standaardreacties op overtredingen» naar «zacht waar dat kan, hard waar het moet». In het eerder aan u toegezonden Jaarplan 2008 Inspectie Verkeer en Waterstaat vindt u een verdere toelichting en praktijkvoorbeelden van de invulling die de inspectie geeft aan modern risicogestuurd toezicht (vergaderjaar 2007–2008, 31 200 XII nr 83).

Informatie en digitalisering

De grote veranderingen in het maatschappelijke en economische verkeer ten gevolge van ICT hebben ook voor de handhaving grote gevolgen. Niet alleen zijn de verkeersstromen omvangrijker en sneller geworden, ook de daarmee samenhangende informatiestromen zijn toegenomen. De inspectie is daarom bezig met een omvangrijke digitalisering van haar werkprocessen om zodoende klantgericht te kunnen optreden naar onder-toezichtstaanden. Daarbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de generieke bouwstenen die in het kader van het werkprogramma van de Inspectieraad worden ontwikkeld. Het werkprogramma van de Inspectieraad is de Tweede Kamer op 25 januari 2008 toegezonden (vergaderjaar 2007–2008, 31 201, nr. 25). De ICT biedt daarnaast ook steeds meer algemeen bruikbare slimme hulpmiddelen om de handhaving effectief en met minder inzet en toezichtlast te kunnen uitvoeren. Het analyseren van beschikbare informatie neemt daarbij een steeds prominenter plaats in. Ook van deze verandering zijn enkele voorbeelden in het jaarverslag 2007 terug te vinden zoals de inzet van automatische nummerplaatherkenning.

Keuzes maken

De vernieuwing van het toezicht koppelt de inspectie aan een herijking van haar missie, visie en taakuitvoering. De Inspectie zal in haar missie prioriteit geven aan de handhaving van veiligheid en duurzaamheid van water- en transportsystemen. Ik onderken dat het kabinetsbeleid de departementen en diensten aanzet tot het maken van duidelijke keuzes. Die keuzes zullen er toe leiden dat de inspectie een aantal vergunning-verlenende taken niet meer zelf zal uitvoeren maar zal afstoten naar de markt.

Uitgangspunt bij dit alles is primair dat mijn verantwoordelijkheid voor de taakuitvoering blijft bestaan en kan worden gegarandeerd terwijl de kwaliteit en dienstverlening gehandhaafd en mogelijk verbeterd wordt. Daarnaast is het behoud van voldoende kennis binnen de inspectie om de resterende primaire taakuitvoering kwalitatief goed aan te kunnen een uitgangspunt bij de overdracht van taken.

Het functioneren van de inspectie

Alle genoemde veranderingen hebben gevolgen voor de omvang en de aard van het werk van de medewerkers. Niet alleen de sector moet wennen aan deze nieuwe manier van toezicht houden, ook voor de medewerkers van de inspectie betekenen deze veranderingen een nieuwe manier van werken. Ik begrijp dat medewerkers in gesprekken aangeven dat zij ervaren dat er onvoldoende capaciteit is om toezicht te houden op de verschillende objecten. De door het lid Roemer geuite zorgen dat de inspectie haar werk niet aankan deel ik niet. Met de invoering van het baten-lasten stelsel bij de inspectie worden bij de ontwikkeling van het Jaarplan binnen het ministerie concrete afspraken gemaakt tussen de beleidsonderdelen en de inspectie over de door de inspectie te leveren producten en diensten, zoals uit te voeren inspecties, onderzoeken en berichtgeving aan de sector. Hierbij worden prioriteiten gesteld op basis van gedeelde risicoanalyses en spelen in de praktijk geconstateerde nalevingsniveau's een belangrijke rol. De beheersbaarheid van de output van de inspectie is met deze werkwijze toegenomen en maken onderbouwde keuzes in het toezicht mogelijk. De in deze brief en het jaarverslag geschetste veranderingen zijn daarbij noodzakelijk om de inspectie aan te laten sluiten bij de nieuwe politieke, maatschappelijke en economische wensen. Uiteindelijk zullen al die veranderingen leiden tot een kleinere en kwalitatief hoogwaardige Inspectie Verkeer en Waterstaat. De maatschappij mag van de inspectie verwachten dat zij toezicht houdt

op veiligheid en duurzaamheid van water- en transportsystemen. Zij doet dit samen met andere partners in het veld zoals het Korps Landelijke Politiediensten en de VROM-inspectie. In de keuzes rondom het toezicht houdt de inspectie rekening met alle veranderingen die het kabinet en de Tweede Kamer wensen, zoals vermindering van administratieve lasten en vermindering van toezichtlast.

Wat naar mijn mening geen taak is voor de inspectie is het functioneren als geschillencommissie van individuele klachten binnen een sector. Veel sectoren hebben al zelf hun verantwoordelijkheid genomen om een geschillencommissie vorm te geven.

Samenvattend ben ik van mening dat de Inspectie Verkeer en Waterstaat goed inspeelt op de maatschappelijke veranderingen en de kaders van het kabinetsbeleid. Die veranderingen en kaders leiden er toe dat de inspectie keuzes moet maken en dat is soms een hele opgave. De inspectie voert haar taak echter op een verantwoorde wijze uit en speelt ook op een aantal terreinen een voortrekkende rol in de samenwerking met andere inspecties. Natuurlijk dient ook de inspectie prioriteiten te stellen maar ik concludeer dat de inspectie haar werk aankan.

De minister van Verkeer en Waterstaat,
C. M. P. S. Eurlings